

Talotekniikan työelämätoimikunnan tilannekuva 2018-2019

Talotekniikan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2018 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2019 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2019 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2020 alkuvuodesta. Tarkistettujen suoritustietojen julkaisua myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2018		2019	
	koko tutkinto	tutkinnon osat	koko tutkinto	tutkinnon osat
Talotekniikan perustutkinto	1 376	11 528	1 295	12 483
Ilmanvaihtoasennuksen oa	172		140	
Eristyksen ja rakennuspeltiasennuksen oa	13		25	
Kylmäasennuksen oa	64		63	
Putkiasennuksen oa	1 114		1 061	
Kylmäasennuksen oa, putkiasennuksen oa	2		0	
Kylmäasennuksen oa, ilmanvaihtoasennuksen oa	1		0	
Putkiasennuksen oa, ilmanvaihtoasennuksen oa	1		0	
Tyhjä	9		6	
Talotekniikan ammattitutkinto	0	0	30	474
Ilmanvaihtojärjestelmien puhdistuksen oa	0		0	
Lämmityslaitetasennuksen oa	0		4	
Nuohouksen oa	0		13	
Teknisen eristyksen oa	0		0	
Ilmanvaihtoasennuksen oa	0		3	
Putkiasennuksen oa	0		2	

Kylmäasennuksen oa	0		5	
Rakennuspeltityön oa	0		0	
Tyhjä	0		3	
Talotekniikan erikoisammattitutkinto	0	0	18	62
Nuohouksen oa	0		0	
Kylmätekniikan oa	0		0	
Talotekniikkaurakoinnin oa	0		17	
Tyhjä	0		1	
Ilmastointiasentajan ammattitutkinto	12	30	11	37
Ilmanvaihtopeltiseppän oa	1		0	
Ilmanvaihtoasentajan oa	5		10	
Tyhjä	6		1	
Ilmastointiasentajan erikoisammattitutkinto	16	64	4	20
Ilmastointijärjestelmien puhdistajan ammattitutkinto	0	0	0	0
Kylmäasentajan ammattitutkinto	52	185	34	86
Teollisten kylmälaitteiden asentamisen ja huoltamisen oa	0		0	
Kaupan kylmälaitteiden asentamisen ja huoltamisen oa	0		0	
Liikkuvan kaluston kylmälaitteiden asentamisen ja huoltamisen oa	1		0	
Hiihdioksidikylmälaitteiden asentamisen ja huoltamisen oa	0		0	
Ilmastoinnin jäähdytyslaitteiden ja suurien lämpöpumppujen asentamisen ja huoltamisen oa	6		1	
Tyhjä	45		33	
Kylmäestarin erikoisammattitutkinto	8	43	9	28
Lämmityslaitteasentajan ammattitutkinto	8	80	2	29
Nuohoojamestarin erikoisammattitutkinto	0	9	1	1
Nuohoojan ammattitutkinto	35	162	25	52
Putkiasentajan ammattitutkinto	8	40	23	55
LV-huoltoasentajan oa	0		3	
Putkiasentajan oa	4		15	
Tyhjä	4		5	
Putkiasentajan erikoisammattitutkinto	22	80	24	7
Rakennuspeltiseppämestarin erikoisammattitutkinto	0	2	4	14
Rakennuspeltiseppän ammattitutkinto	13	35	14	40
Teknisen eristäjän ammattitutkinto	6	16	2	6
Yhteensä	1 556	12 274	1 496	13 394

*Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia.

Opiskelun tavoite tutkinnon osittain (määrä)	2018		2019	
	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena tutkinnon osa/osia	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena tutkinnon osa/osia
Talotekniikan perustutkinto	11150	378	11649	834
Talotekniikan ammattitutkinto	0	0	342	132
Talotekniikan erikoisammattitutkinto	0	0	59	3
Ilmastointiasentajan ammattitutkinto	30	0	37	0
Ilmastointiasentajan erikoisammattitutkinto	64	0	20	0
Ilmastointijärjestelmien puhdistajan ammattitutkinto	0	0	0	0
Kylmäasentajan ammattitutkinto	140	45	78	8
Kylmäestarin erikoisammattitutkinto	40	3	28	0
Lämmityslaitteasentajan ammattitutkinto	70	10	25	4
Nuohoojamestarin erikoisammattitutkinto	9	0	1	0
Nuohoojan ammattitutkinto	159	3	43	9
Putkiasentajan ammattitutkinto	32	8	54	1
Putkiasentajan erikoisammattitutkinto	80	0	77	0
Rakennuspeltiseppämestarin erikoisammattitutkinto	2	0	14	0
Rakennuspeltiseppän ammattitutkinto	35	0	40	0
Teknisen eristäjän ammattitutkinto	16	0	6	0
Yhteensä	11150	378	11649	834

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys Marginaalisesti suoritettut tutkinnot ja osaamisalat

Talotekniikka-alan tutkinnot edustavat yllättävän laaja-alaisesti eri ammattikuntia. Nämä ovat osuvasti kuvattu tutkinnon perusteet asiakirjoissa osaamisaloina, joita tukevat valinnaisena suoritettavat tutkinnon osat. Suoritusmääriä arvioitaessa tarkastelu on syytä tehdä kahden näkökulman kautta, eli miten tilastoissa näkyvät työelämän osaamistarpeet ja toisaalta, mitä ne kertovat koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksista tai halusta järjestää kyseisiä tutkintoja ja osaamisaloja?

Talotekniikan työelämätoimikunnan arvion mukaan suoritusmäärät vastaavat osaamisaloittain melko hyvin työvoiman määrällisiä tarpeita. Joissakin ammattiryhmissä, kuten kylmäasennuksessa tai teknisessä eristyksessä perustutkintojen suoritusmäärät voisivat olla hieman korkeampia. Putkiasennuksen osaamisalalla perustutkintojen suoritusmäärät ovat rajusti ylimitoitettuja, jos niitä vertaa työelämästä saatuihin tietoihin vuosittain tehtävistä rekrytoinneista. Tilastoista ei käy ilmi suoritusten alueellinen jakautuminen, mutta jos määriä verrataan tutkinnon järjestäjien kotipaikkaan, on hyvin luultavaa, että pääkaupunkiseudulla tutkintojen suoritusmäärä on työvoiman määrällistä tarvetta pienempi. Joillakin alueilla suoritusmäärät tuntuvat puolestaan ylimitoitetuilta.

Tutkintotasojen keskinäisen tarkastelun mukaan eniten suoritetaan perustutkintoja. Tämä on aika hyvin ymmärrettävissä, koska se on selkeästi alalle tulevilta henkilöiltä vaadittava koulutus. Talotekniikka-alan työntekijätason tehtävissä ei ole kylmäasennusta ja nuohousta lukuun ottamatta kelpoisuusvaatimuksia, mutta käytännössä alalla ei työskentele henkilöitä, joilla ei olisi vähintään perustutkinto suoritettuna. Ammattitutkintoja on suoritettu erittäin vähän alan työntekijämääriin nähden, mutta tilanne on ollut saman kaltainen koko ammattitutkintojen olemassaolon ajan. Niiden suorittamiseen ei ole syntynyt tosiasiallista tarvetta.

Sen sijaan erikoisammattitutkinnoilla sellainen on ja se näkyy suoritusmäärissä, joiden arvioidaan olevan tutkinnon järjestäjien kapasiteettiin nähden hyvä. Työelämän määrällisten tarpeiden perusteella

erikoisammattitutkintojen suoritusmääriä voisi lisätä. Talotekniikan erikoisammattitutkinnolla voi täyttää maankäyttö- ja rakennuslain asettaman erityisalojen työnohtajan kelpoisuuden koulutusta koskevat vaatimukset tavanomaisia kohteita varten. Kaikille rakennuslupaa vaativille työkohteille on nimitettävä kyseinen erikoisalojen työnohtaja ja siten erikoisammattitutkintojen tarve on suoraan sidoksissa toimialan työkantaa.

Tilastoista ei saa tietoja eri tutkinnon osien suoritusmääristä, joten työvoiman laadullisen osaamistarpeiden toteutumisen arviointia ei voitu tehdä. Tilastoissa oli myös kohta ”tyhjiä”, jonka merkitystä ei ymmärretty. Historian valossa talotekniikka-alan tutkintojen suoritusmäärät ovat pysyneet nykyisellä tasollaan jo varsin pitkään. Etenkin talotekniikan perustutkinnon osalta hakija- ja suoritusmäärät ovat olleet korkeita lähes koko 2000-luvun. Niissä ei ole havaittavissa suhdanteiden aiheuttamista muutoksista. Vaikka trendi on hiljalleen ollut menossa alaspäin, niin vuotuiset suoritusmäärät ovat edelleen yli kaksinkertaisia verrattuna arvioihin työvoiman määrällisestä tarpeesta. Tätä voi selittää enemmän koulutuksen järjestäjien halulla ottaa opiskelijoiksi mahdollisimman suuri osuus hakijoista, ei niinkään työelämän tarpeiden huomioimisesta tai alueellisesta ennakkointityöstä.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkinto	Järjestämisluvat	Aktiiviset järjestäjät	Lisätietoa
Talotekniikan perustutkinto	56	44	
Talotekniikan ammattitutkinto	31	16	voimaantulo 1.1.2019
Talotekniikan erikoisammattitutkinto	17	6	voimaantulo 1.1.2019
EI SISÄLLÄ SIIRTYMÄAJALLA OLEVIA TUTKINTOJA			

**aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2018 tai 2019 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.*

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrissä ja tutkintojen järjestäminen Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakaantuminen koulutuksen järjestäjien välillä Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Vaikka talotekniikka-alan tutkintojen suoritusmäärät olivat kaksikertaisia (hakijamäärät peräti 2,5 kertaisia) työvoiman tarpeeseen nähden jo pitkään ennen ns. ammatillisen koulutuksen reformia, uuden lainsäädännön voimaantullessa opetus- ja kulttuuriministeriön tekemien päätösten mukaisesti tutkinnon järjestäjien määrää kasvatettiin selvästi. Näiden päätösten määrälliset vaikutukset näkyvät selvästi tilastoissa, joissa aktiivisten järjestäjien lukumäärä suhteessa kaikkiin annettuihin järjestämislupiin on hämmäntävän pieni. Tällä hetkellä kaikki tutkintotasot huomioiden tutkinnon järjestämislupia on päätetty myöntää 104 kappaletta, joiden osalta aktiivisiksi on tilastoitu 66 kappaletta eli noin 63 %. Verrattuna tilanteeseen ennen lakimuutoksia, aikaisemmin tutkintoja järjestäneiden koulutuksen tai tutkinnon järjestäjien lukumäärä on kutakuinkin sama kuin tilastoissa aktiiviseksi ilmoitettujen järjestämislupien määrä.

Talotekniikan työelämätoimikunta ei pidä uskottavana, että koulutuksen järjestäjällä, joka ei toimeenpane toimialan tutkintoja, olisi tosiasiallinen kyky järjestää laadukkaasti tutkinnoissa edellytettävää ammattitaidon arviointia. Laadukas toimintakyky tarkoittaa työelämätoimikunnan mielestä yksityiskohtaisia toimintamalleja henkilökohtaistamiseen, arvioijien koulutukseen, näyttöympäristöjen järjestämiseen ja julkisen vallan

käyttämiseen liittyvien osalta. Kaiken tämän lisäksi tarvitaan osaavaa henkilökuntaa, joka pystyy toteuttamaan suunnitellut toimenpiteet laadukkaasti ja työelämän toimijoista koostuva yhteistyöverkosto. Koulutuksen järjestäjä, joka ei toimeenpane kyseisiä tutkintoja, ei työelämätoimikunnan tekemien arvioiden mukaan myöskään ylläpidä tällaista, pakostakin melko runsasta resursointia vaativaa toimintakykyä.

Talotekniikan perustutkinnon osalta nykyiseen tilaan ei liity riskejä sen aiheuttamista ongelmista työelämässä, koska alalle tulevat, useimmiten nuoret, aloittavat kuitenkin työuransa kokeneempien asentajien valvonnassa. Myöskään ammattitutkinnoissa työelämätoimikunta ei näe huonosti järjestettyjen tutkintojen aiheuttavan työelämälle merkittävää riskiä, kelpoisuusvaatimuksia vaativia osa-alueita kylmäasennusta ja nuohousta lukuun ottamatta. Nuohouksen osalta talotekniikan työelämätoimikunta pitää tilannetta erittäin huolestuttavana, koska ne liittyvät vahvasti palo-, asumis- ja henkilöturvallisuuteen ja usein lähdetään työskentelemään nopeasti itsenäisesti. Tutkinnot pystytään suorittamaan kattavasti vain aidossa työelämäympäristössä. Erikoisammattitutkintojen osalta talotekniikan työelämätoimikunta pitää tilannetta erittäin huolestuttavana, koska ne liittyvät vahvasti kunnallisen rakennusvalvonnan tekemisiin päätöksiin, joilla voi olla ratkaiseva merkitys yksittäisten kansalaisten mahdollisuuksiin harjoittaa elinkeinotoimintaa. Riskinä on, että myös ne koulutuksen järjestäjät, joilla ei ole kykyä järjestää näitä tutkintoja, alkavat niitä syystä tai toisesta järjestämään. Jos erikoisammattitutkintojen suorittajien osaaminen ei vastaa vastuullisen erityisalan työnjohtajan tehtävän vaatimuksia, riskinä on, että rakennusvalvontojen luottamus tutkintoihin romuttuu. Tällä arvioidaan olevan suoraan haitallisia vaikutuksia LVI-asennusalan yritysten toimintaedellytyksiin.

Talotekniikan työelämätoimikunta haluaa, että opetus- ja kulttuuriministeriö purkaa järjestämislupapäätökset niiden koulutuksen järjestäjien osalta, jotka eivät ole järjestäneet tutkintoja kolmen edellisvuoden kuluessa. Kokonaisuudessaan talotekniikka-alan tutkintojen järjestämiseksi ovat tällä hetkellä hyvät edellytykset maantieteellisesti ja kielellisesti. Tutkintojen järjestämiseen osallistuvien opettajien tai arvioijien lukumäärien muutoksista ei saatu tietoa.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Talotekniikan perustutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Työpaikka ja oppilaitos 2,95 %, oppilaitos 24,31 %, työpaikka 17,27 %.
Ei tietoa 55,46 %.

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka ja oppilaitos 4,66 %, oppilaitos 22,69 %, työpaikka 21,27 %.
Ei tietoa 51,37 %.

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 2583, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja 81, vain työnantaja/työelämä 28. Opettaja 2411. Ei tietoa 6354.

Talotekniikan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Ei tietoa.

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka ja oppilaitos 5,91 %, oppilaitos 26,58 %, työpaikka 9,28 %.
Ei tietoa 58,23 %.

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 136, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja 11, vain työnantaja/työelämä tyhjä. Opettaja 37. Ei tietoa 268.

Talotekniikan erikoisammattitutkinto

Näytön suorituspaikat (2018): Ei tietoa.

Näytön suorituspaikat (2019): Työpaikka 16,13 %, työpaikka ja oppilaitos tyhjä, oppilaitos tyhjä. Ei tietoa 83,87 %.

Arvioinnista päättäneet (2019): Työnantaja, työelämän edustaja + opettaja/koulutuksen järjestäjä 8, vain koulutuksen järjestäjän edustaja arvioija/arvioijat ja opettaja tyhjä, vain työnantaja/työelämä tyhjä. Opettaja 2. Ei tietoa 46.

Tutkinto	aloituskysely/HOKS	päättökysely/näytöt
Talotekniikan ammattitutkinto	3,8	4,2
Talotekniikan perustutkinto	4,0	4,2
Lämmityslaitteasentajan ammattitutkinto	2,6	4,3
Kylmäasentajan ammattitutkinto	ei tietoa	3,8
Kylmäestarin erikoisammattitutkinto	ei tietoa	4,7
Nuohoojan ammattitutkinto	ei tietoa	4,0

**opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 7/2018 – 9/2019. Arviointiasteikko 1-5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Pohdintoja

Työelämätoimikunnalle toimitetuista tiedoista käy ilmi, että kaikkien vuonna 2019 suoritettujen ammatillisen tutkintojen osalta vain 38,08 % näytöistä on ilmoitettu järjestetyn työpaikoilla. Vastaavasti vain noin puolessa tapauksissa on ilmoitettu työelämän edustaja osallistuneen näytön arviointiin. Työelämän edustajaksi on useimmiten ilmoitettu työnantaja. Tiedoista ei ilmene näyttöjen ja muun osaamisen arvioinnin jakautuminen. Valitettavasti näitä tietoja ei ollut saatavissa/eriteltynä talotekniikan tutkintojen osalta, eikä niihin voida ottaa toimialakohtaisesti kantaa.

Talotekniikan työelämätoimikunta teki vuonna 2019 yhteensä kymmenen vierailukäyntiä. Niiden aikana ei saatu yksiselitteisiä lukumääriä oppilaitos/työpaikanäytöistä tai arvioijista. Vierailujen aikana pyydettiin joka paikassa nähtäväksi asiakirja, josta löytyy koulutuksen järjestäjän hyväksymä peruste näyttöjen järjestämiseksi oppilaitoksen tiloissa ja peruste työelämää edustavan arvioijan poisjättämiselle. Yhdessäkään tapauksessa työelämätoimikunnalle ei esitetty tällaista asiakirjaa, vaikka keskustelun aikana oli käynyt ilmi, että näyttöjä järjestetään laajalti oppilaitoksen tiloissa ja että työelämää edustavaa arvioijaa ei ole läheskään aina paikalla.

Vierailukäyntien aikana pyydettiin myös nähtäväksi asiakirjamalli henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadintaa varten. Mallit perustuivat pääosin Opetushallituksen antamaan ohjeeseen. Itse asiassa ne useimmiten olivat sisällöltään yksi yhteen ohjeen kanssa, muutokset koskivat lähinnä tunnisteita yms. Yhtä koulutuksen järjestää lukuun ottamatta henkilökohtaiset osaamisen kehittämissuunnitelmat olivat laadittu ryhmäkohtaisesti, eikä niissä ollut huomioitu opiskelija henkilökohtaisia mahdollisuuksia tai toiveita tutkintojen suorittamiseksi.

Yhteenvedonä käyntien aikana tehdyistä havainnoista talotekniikan työelämätoiminta toteaa toimialan tutkintojen laadusta seuraavaa:

Osaamisen arviointi (perehdyttäminen, arvioinnin kattavuus ja perusteiden mukaisuus, arvioijien työnjako ja arviointidokumentaatio) on järjestetty sattumanvaraisesti, eikä varmista opiskelijoiden tasamittaista kohtelua.

Asiakirjoista ei käy ilmi, miten arvioijien valinta ja perehdytys tulee tehdä, mitä näytössä on arvioitava ja mitä osaamista voidaan arvioida muuten tai miten arviointi tulisi dokumentoida? Tämä johtaa siihen, että näyttöjen sisältö, suorituspaikat, arvioijien pätevyys ja dokumentoinnin kattavuus ovat yksittäisen opettajan päätöksistä riippuvaisia. Nämä päätökset saattavat vaihdella työmaan olosuhteista, opiskelijan asenteesta, työpaikan ilmapiiristä yms. riippuen, joka sinänsä on ymmärrettävää, eikä vielä tarkoita opettajien harrastamaa mielivaltaa. Opiskelijoiden tulee kuitenkin saada tietoonsa, miten koulutuksen järjestäjän vahvistamien päätösten mukaan arvioinnista annettuja kansallisia määräyksiä ja säännöksiä sovelletaan heihin. Tätä tietoa emme löytäneet asiakirjoista tai käytyjen keskustelujen aikana.

Yhteistyö työpaikkojen kanssa näyttöympäristöjen kehittämiseksi ei ole järjestelmällistä, eikä perustu yhdessä laadittuihin suunnitelmiin.

Emme löytäneet asiakirjoista päätöksiä siitä, miten yhteistyötä työelämän kanssa tehdään. Laki velvoittaa koulutuksen järjestäjiä suunnittelemaan koulutuksen sisältöjä ml. arviointia yhdessä työelämän kanssa. Tällä ei tarkoiteta yksittäisen opettajan sattumanvaraisia ja henkilökohtaiseen aloitteeseen perustuvia tapaamisia

tuntemiensa työelämän edustajien kanssa. Koulutuksen järjestäjien tulisi määritellä tarkemmin mm. miten yhteistyötä tehdään, mitä asioita työelämän edustajien kanssa käsitellään, miten yhteistyö dokumentoidaan ja miten se vaikuttaa koulutuksen järjestäjän päätöksiin.

Näytöt ja koulutuksen järjestäjien laadunhallintajärjestelmät eivät muodosta tosiasiallisesti yhtenäistä ja toimivaa kokonaisuutta.

Emme löytäneet asiakirjoista tai saaneet keskustelujen aikana tietoa siitä, miten opiskelijoiden osaamiseen liittyvät arviointipäätökset tulisi koulutuksen järjestäjien päättämällä tavalla dokumentoida tai sitä, miten ne vaikuttavat organisaation toiminnan laatua arvioitaessa tai toiminnan parantamiseen (esim. opetuksen sisällöt, opetusjärjestelyt, oppimisympäristöt, opettajille annetut ohjeet, työpaikkaohjaajien ja arvioijien perehdyttäminen) liittyvissä päätöksissä.

Koulutuksen järjestäjät eivät ole tehneet päätöksiä siitä, miten säännösten ja kansallisten määräysten antamat velvoitteet hoidetaan.

Säännöksissä ja määräyksissä on useita kohtia, joissa koulutuksen järjestäjien odotetaan ratkaisevan, miten annettu velvoite hoidetaan niiden toiminta-alueella. Säännökset eivät saa olla tulkinnanvaraisia, mutta kylläkin joskus tarkentavaa päätöstä edellyttäviä. Emme väitä, että päätökset ovat säännösten tai määräysten vastaisia vaan, että ne ovat niihin nähden puutteellisia. Emme löytäneet esimerkiksi päätöksiä siitä, millä perusteilla opettajat voivat järjestää näytöt muualla kuin työpaikoilla. Tämä on useissa tutkinnon osissa mahdollista, mutta sille on löydyttävä koulutuksen järjestäjän tekemä perustelu ja sen mukainen päätös. Toinen esimerkki voisi olla se, milloin näytössä arvioijina voivat toimia kaksi opettajaa, joista toinen korvaa työelämän edustajan. Tällekin tilanteelle olisi löydyttävä perusteltu päätös. Koulutuksen järjestäjä voi varmaankin päättää näiden päätösten delegoinnista opettajille, mutta sellaistakaan emme saaneet tietoomme.

Lähiesimiehet eivät voi täysimääräisesti ohjata ja valvoa opettajien työtä.

Koska opettajan työhön kuuluu myös julkisen vallan käyttöä, tulee opettajan toiminnan ja hänen tekemiensä päätösten perustua vahvistettuihin asiakirjoihin. Siis, jotta lähiesimiehet voisivat ohjata ja valvoa opettajien työtä, tulee monia opettajan tekemiä toimenpiteitä varten löytyä koulutuksen järjestäjän tekemä päätös siitä, miten kyseinen asia on hoidettava. Opiskelija-arviointiin liittyen tällaisia asioita on ainakin mm. näyttöympäristön valitseminen ja siitä päättäminen, arvioijien valinta ja heidän pätevyytensä toteaminen (koulutuksen järjestäjä voinee halutessaan päättää myös arvioijien kelpoisuudesta). Ilman tällaisia päätöksiä lähiesimiesten toiminnalta puuttuu pohja, eikä heillä ole edellytyksiä hoitaa työnjohdollisia tehtäviään, joilla olisi suuri vaikutus tutkintojen laatuun.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus Miten valinnaisuus toteutuu tutkintojen suorittamisessa Kokemuksia uusien tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Talotekniikan työelämätoimikunnan tietoon ei ole tullut mitään talotekniikka-alan tutkintoja koskevia uudistustarpeita tai muutosehdotuksia. Työelämätoimikunnan oman arvion mukaan ne vastaavat hyvin työelämän laadullisia osaamistarpeita.